

Riksantikvarens ruinprosjekt 2006-2016

Prosjektplan 2009

Nes kirkeruin, Akershus

Riksantikvaren 2009

1 Innledning

Ruinprosjektet går nå inn i sitt fjerde år. Arbeidet i prosjektet finner etter hvert sin form med konservering og skjøtsel av utvalgte ruinanlegg som hovedoppgave. Dokumentasjon, informasjon og formidling, FOU og kompetanseutvikling er også viktige oppgaver. Fjorårets nordiske ruinseminar på Hamar gjenoppfrisket tidligere nordiske kontakter og ga samtidig nye. Dette vil vi forsøke å videreutvikle gjennom [Ruinportalen](#) og andre former for faglig utveksling med de andre nordiske landene.

I 2009 blir det største enkeltarrangementet et seminar for murere som er planlagt avholdt i Stjørdal med det praktiske arbeidet lagt til Steinvikholm borgruin og Munkeby klosterruin. Med erfaringene fra tilsvarende seminar på Selja i 2007 har vi store forventninger til seminaret.

Budsjettet for 2009 har gitt en etterlengtet og svært velkommen påplussing. Det ordinære budsjettet er i år på 10,5 mill kr – noe som gir oss anledning til å ta igjen noe av etterslepet på konservering og mulighet til å starte opp arbeider som har ligget på vent en tid. I tillegg er 12 mill kr av Regjeringens tiltakspakke satt av til å sette i stand og tilrettelegge ruiner med vekt på å gjøre dem tilgjengelige gjennom universell utforming. Det gis spesielle føringer både mht bruk og rapportering av disse midlene.

I Kulturminneåret 2009 er det spesielt gledelig å kunne se frem til den offisielle åpningen av Nes kirkeruin, som forventes ferdig konservert i løpet av sommeren. Arbeidet har vært en utfordring, både teknisk og økonomisk. Resultatet så langt er meget godt, og vi gleder oss sammen med Nes kommune til å presentere et anlegg i god og sikker stand. Utfordringen videre blir som ved alle andre ferdige anlegg å sørge for en god skjøtsel slik at anlegget opprettholder et ordinært vedlikeholdsnivå.

I forbindelse med Kulturminneåret satses det i år spesielt på informasjon. Det er planlagt åtte faktaark om enkeltanlegg og ett som spesielt omhandler bruk av middelalderruiner.

2 Prosjektorganisasjon

Prosjektet er administrativt plassert i Utviklingsavdelingen/Konserveringsseksjonen, men har også medlemmer fra Informasjonsavdelingen og fra Kulturminneavdelingen. U-avdelingen følger opp arbeidet med enkeltanlegg og konserveringstekniske saker. K-avdelingen følger spesielt opp problemstillinger omkring inngrep og dispensasjoner (arkeologi), mens I-avdelingen har ansvar for informasjon og formidling. Dette er prosjektgruppen i 2009:

Inger-Marie Aicher Olsrud (imo), UK, prosjektleder
Harald Ibenholt (hi), UK, seksjonssjef/prosjektmedarbeider
Karin Axelsen (ka), UK, prosjektmedarbeider
Hulda Brastad Bernhardt, (hubb), UK, prosjektmedarbeider
Åse Bitustøl (amb), II, informasjonsansvarlig
Jens Rytter (jr), KA, arkeologiansvarlig

3 Arbeidsoppgaver 2009

1. Konservering og skjøtsel (ordinære midler)	7 926 000
Konservering og skjøtsel (tiltaksmidler)	12 000 000
2. Forskning og utvikling	990 000
3. Informasjon og formidling	360 000
4. Reiser, kurs, diverse	620 000
5. Disponibelt	604 000
Totalt 2009	22 500 000

3.1 Konservering og skjøtsel

Nes kirkeruin Nes, Akershus (hi)	Slutføring av konservering og offisiell åpning av anlegget.	600 000
Vike kirkeruin Modum, Buskerud (imo)	Vegetasjonspleie og oppsetting av nytt informasjonsskilt i samarbeid med fylkeskommunen.	30 000
Kannikenes gårder Hamar, Hedmark (imo)	Konservering og ny adkomst via innebygget trapp.	200 000
Bispegården Hamar, Hedmark (imo)	Konservering av murverk samt reparasjon av tak inkl takrenner.	238 000
Mjøskastellet Ringsaker, Hedmark (imo)	Vegetasjonsskjøtsel og skilting.	23 000
Erkebispegården Bergen, Hordaland (imo)	Arkivgjennomgang, tilstandsanalyse og konserveringsplan. Oppstart konservering hvis dette er mulig. Arbeidet utføres i samarbeid med Bergen kommune Byantikvaren og Domkirkens menighet.	500 000
Halsnøy kloster Kvinnherad, Hordaland (imo)	Oppstartseminar, arkivgjennomgang, oppgradering av tilstandsanalyse og konserveringsplan. Forberedende konservering med overbygg etc. Arbeidet utføres i samarbeid med Sunnhordland Museum.	300 000
Lyse kloster Os, Hordaland (imo)	Straktiltak for å sikre skade på søylerekke. Mindre vedlikeholdsarbeider på steinlager og generell skjøtsel i påvente av konservering. Arbeidet utføres i samarbeid med Bergen	100 000

	kommune Byantikvaren, eier og Os kommune.	
St Knut kirkeruin / Tilrem Brønnøy, Nordland (imo)	Ettersyn av murer etter avsluttet konservering i 2008.	25 000
Tautra klosterruiner Frosta, Nord-Trøndelag (ka)	Tilstandsanalyse, konserveringsplan, oppsetting av tak og utrensing av fuger. Arbeidet utføres i samarbeid med Fortidsminneforeningen og grunneier.	300 000
Steinvikholm borgruin Stjørdal, Nord-Trøndelag (ka)	Tiltaksmidler: Konservering av indre murverk, nye tak i kobber på tårnene samt utarbeiding av plan for tilgjengelighet.	8 400 000
Munkeby klosterruin Levanger, Nord-Trøndelag (ka)	Fortsatt konservering. Arbeidet gjøres i samarbeid med fortidsminneforeningen og Levanger kommune.	600 000
Mo kirkeruin Vestre Slidre, Oppland (imo)	Utarbeidelse av konserveringsplan og oppstart konservering. Uthugging av sementfuger og ny fuging med kalkmørtel. Sikring av fundamenter. Arkeologiske undersøkelser og mulig dispensasjonssøknad i forbindelse med dette.	400 000
Selja kloster og helgeanlegg Selje, Sogn og Fjordane (imo)	Videre konservering. I 2009 prioriteres arbeidet med innvendig tårn, deler av sakristiet samt stien opp til Sunnivakirken og helgeanlegget. Arbeidet utføres i samarbeid med Selje kommune og fylkeskommunen.	1 700 000
Reins kloster Rissa, Sør-Trøndelag (ka)	Konservering av vestfløyen med hovedvekt på portalen. Arbeidet utføres i samarbeid med Fortidsminneforeningen og grunneier. Istandsetting av middelaldermur i hovedhusets kjeller i samarbeid med eier.	700 000
Sverresborg festningsruin Trondheim, Sør-Trøndelag (ka)	Fortsatt konservering av festningsmurene.	200 000
Kapittelberget kirkeruin Skien, Telemark (imo)	Skjøtsel/nylegging av bentonitt. Arbeidet utføres i samarbeid med Skien kommune.	30 000
Holla kirkeruin Nome, Telemark (imo)	Arkivgjennomgang, tilstandsanalyse og konserveringsplan. Mulig dispensasjonssøknad og arkeologiske undersøkelser knyttet til arbeid i grunnen. Oppstart konservering med overbygg og utrensing av fuger.	400 000

Værne kloster Rygge, Østfold (imo)	Konservering. Anlegget er ikke tidligere konservert og konserveres med minimum inngrep. Arbeidet forventes ferdig i løpet av 2009. Arbeidet utføres i samarbeid med Østfoldmuseet og eier.	850 000
St Nikolas kirkeruin Sarpsborg, Østfold (imo)	Skjøtsel / ettersyn av murer etter avsluttet konservering. Arbeidet utføres i samarbeid med Østfoldmuseet.	30 000
	Tiltaksmidler: Utarbeiding av plan for tilgjengelighet og tiltak med vekt på universell utforming.	1 000 000
Valdisholm borgruin Eidsberg, Østfold (imo)	Vegetasjonsskjøtsel med beiting. 3-4 geiter skal settes ut. Arbeidet utføres i samarbeid med Eidsberg kommune og grunneier.	20 000
Tenor kirkeruin Eidsberg, Østfold (imo)	Skjøtsel / ettersyn av murer og toppdekke etter avsluttet konservering i 2008. Arbeidet utføres i samarbeid med Østfoldmuseet.	30 000
Olavsklosteret Oslo (hi)	Fortsatt konservering. Arbeidet utføres i samarbeid med Oslo kommune Byantikvaren.	400 000
	Tiltaksmidler: Styrking av arbeidet med konservering samt oppgradering og gjennomføring av plan for tilgjengelighet med vekt på universell utforming.	1 600 000
Hovedøya (klosteret) Oslo (hi/hubb)	Strakstiltak i påvente av konservering.	100 000
Slottsfjellet Tønsberg, Vestfold (imo)	Vegetasjonsskjøtsel.	150 000
	Tiltaksmidler: Skjøtsel av murverk, utarbeiding av plan for tilgjengelighet samt gjennomføring av tiltak med vekt på universell utforming.	1 000 000
Totalt konservering og skjøtsel inkl tiltaksmidler		19 926 000

Olavskirken i Tønsberg og Vinkjelleren i Bergen ferdigstilles for overførte midler fra 2008.

3.2 FoU og dokumentasjon

Materialtest	Sammenlignende test av harpiks og Epoxy for liming av stein.	30 000
--------------	--	--------

Fotogrammetri	Forsøkene med dokumentasjon gjennom fotogrammetri fortsetter. Data fra feltarbeid i 2008 skal bearbeides og det skal gjøres datainnsamling (feltarbeid) på Erkebispegården i Bergen, Steinvikholm og Holla samt etterarbeid på tidligere feltdokumenterte lokaliteter.	450 000
Analyser	Diverse analyser av mørtel, beinmateriale med mer.	100 000
Overvåking	Undersøkelse og sammenligning av fuktighet i murverk under Bentonitt (Tenor og Kapittelberget).	50 000
Arkivgjennomgang	Utarbeiding av oversikt over relevant arkivmateriale for senere gjennomgang.	80 000
Analyser	Undersøkelse av ruinfragmenter i Rogaland	280 000
Totalt forskning og utvikling		990 000

3.3 Informasjon og formidling

Faktaark	Det skal produseres ett firesiders faktaark om bruk av middelalderruiner samt ett enkelt ark for hvert av anleggene Holla, Mo, Vinkjelleren og Halsnøy	45 000
Arrangementer	Åpningen av Nes kirkeruin markeres i samarbeid med kommunen. Det blir også markeringer på Rein og Tautra.	100 000
Bok	Det gis produksjonsstøtte til en bok om Johanitterordenen på Værne.	30 000
Film	Redigering og ferdigstilling av film fra murerseminaret på Selja	25 000
Fototjenester	Fotografering av de ferdig konserverte anleggene Tenor, St Nikolas, Kapittelberget og Vinkjelleren.	100 000
Utstilling	Posterutstilling med bilder fra Olavsklosteret i Oslo.	30 000
Kildebevaring	Konservering av deler av Fischers materiale	30 000

Totalt informasjon og formidling	360 000
---	----------------

3.4 Reiser, kurs, diverse

Seminarer	Seminar for murere i Stjørdal. Teori og praksis med utgangspunkt i ruinanleggene på Steinvikholm og Munkeby.	500 000
-----------	--	---------

Kurs	En deltaker på mørtelkurs ved West Dean college.	20 000
------	--	--------

Reiser	Møter, befaringer etc.	100 000
--------	------------------------	---------

Totalt reiser, kurs og diverse	620 000
---------------------------------------	----------------

3.5 Disponibelt

Disponibelt	604 000
-------------	---------

Totalt budsjett 2009 inkl tiltaksmidler	22 500 000
--	-------------------

www.riksantikvaren.no